

เมื่อ “แห่มแอนนา” เล่นบทนักเจรจาความเมือง บ่นทำงานหนัก แต่ไม่ได้ขึ้นเงินเดือน

แอนนา เลียวโนเวนส์

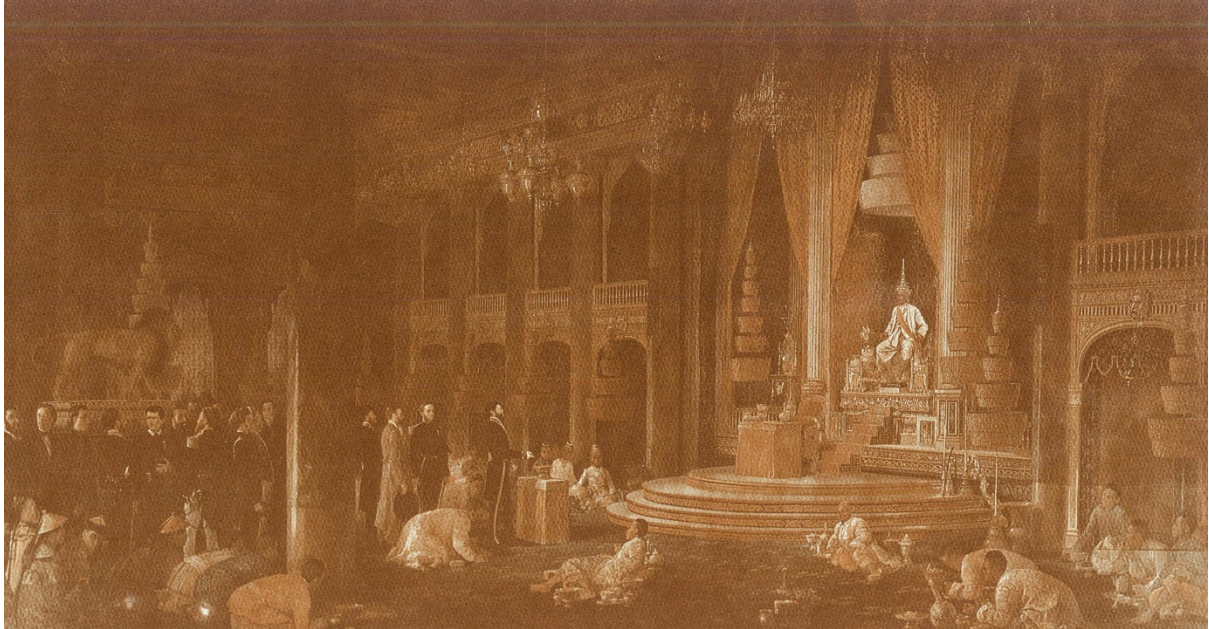
เมื่อ “แห่มแอนนา” เล่นบทนักเจรจาความเมือง บ่นทำงานหนัก แต่ไม่ได้ขึ้นเงินเดือน

ภาพลักษณ์ของ “แห่มแอนนา” ถูกมองเฉพาะในฐานะ “ครูฝรั่งวังหลวง” มีหน้าที่ในการถวายพระอักษรภาษาอังกฤษให้กับพระราชโอรส พระราชธิดา และเจ้าจอมหม่อมม้าม ซึ่งเป็นการกิจหลักที่ได้รับมอบหมาย แต่ยังมีงานรองอีกอย่างหนึ่งคือ เป็นเลขานุการในพระองค์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อันเป็นบทบาทที่ได้รับการกล่าวถึงน้อย และถูกมองข้ามไป

แม้แต่ในหนังสือของแอนนาเองก็ไม่ได้กล่าวถึงหน้าที่สำคัญในฐานะเลขานุการส่วนพระองค์มากนัก จนเมื่อมีการอ้างถึง “การเข้านอกออกใน” ผิดวิสัยของ “ครู” จึงทำให้แอนนาถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า “ซุกซน” หรือ “จู้จี้จ้าน”

แต่ความ “จู้จี้จ้าน” นี้กลับปรากฏหลักฐานชัดเจนในพระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงใช้สอยให้แอนนาปฏิบัติภารกิจสำคัญของบ้านเมืองจนเกินงามของผู้หญิงในสมัยนั้น โดยเฉพาะบุคคลที่แอนนาต้องเข้าไปเกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมายนั้น ล้วนแต่เป็นบุคคลที่มีอำนาจอิทธิพลต่อความเป็นไปของสยามประเทศเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นกงสุลอังกฤษ โทมัส ยอร์ช น็อกซ์ กงสุลฝรั่งเศส กาเบรียล โอบาเรต์ เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) หมอบริดเลย์ นักหนังสือพิมพ์ ผู้ที่มักจะได้รับข่าวสารลับ ๆ อย่างน่าสงสัย รวมไปถึงพระสหายเก่าอย่าง

เซอร์จอห์น เบาริง ซึ่งครั้งหนึ่งแอนนาเคย “วิ่งเต้น” ให้ทรงแต่งตั้งเป็นราชทูตไปเจรจาความเมืองกับพระเจ้านโปเลียนที่ 3 แต่ทรงคัดค้านด้วยเหตุที่ว่า เป็นกิจการของสยามเอง ไม่น่าจะวางใจให้ฝรั่งต่างชาติดำเนินการ และเบาริงแก่เกินไป

(ภาพประกอบเนื้อหา) สมเด็จพระเจ้านโปเลียนที่ 3 แห่งฝรั่งเศส ได้แต่งทูตมาแลกเปลี่ยนหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีเมื่อ พ.ศ. 2406 และได้ทูลเกล้าถวายเครื่องราชอิสริยาภรณ์เลยอง ดอนเนอร์ และพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 เสด็จออก ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม ในหมู่พระอภิเนาวนิเวศน์ ในพระบรมมหาราชวัง เมื่อ พ.ศ. 2410 เพื่อทรงรับราชทูตฝรั่งเศสอีกคณะหนึ่ง จึงทรงสายสะพายเลยอง ดอนเนอร์พร้อมดารา เพื่อเป็นเกียรติยศแต่ชาวฝรั่งเศส (ภาพจากหนังสือ สมุดภาพเหตุการณ์สำคัญของกรุงรัตนโกสินทร์)

ในสำเนาพระราชหัตถเลขาฉบับที่ 90 และ 96 ที่นำมาตีพิมพ์ในครั้งนี้ได้เปิดเผยบทบาทของแอนนาอย่างชัดเจนอีกครั้ง ในฐานะผู้นำสาร และนักเจรจาประจำราชสำนัก ซึ่งมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าทำเนียบรัฐบาลในปัจจุบันเลยทีเดียว

ข้อความในฉบับที่ 90 ที่ว่า “ท่านเจ้าคุณรู้สึกชอบใจเธอมากที่เธอได้ช่วยเหลือเป็นอย่างดีเกี่ยวกับเรื่องมิสเตอร์น็อกซ์” หรือข้อความในฉบับที่ 96 ที่ว่า “เซอร์จอห์นเข้ามาไกล่เกลี่ยด้วยดีตามที่เธอวิ่งเต้นช่วยเหลือเป็นการส่วนตัว” ทำให้นึกย้อนไปถึงบางฉากบางตอนใน The King and ที่แอนนาต่อปากต่อคำกับ “นายจ้าง” ของเธอ แม้เนื้อหาสาระอาจจะไม่ยึดข้อเท็จจริงเนื่องเพราะเป็น

เพียงบทภาพยนตร์ แต่บรรยากาศและความรู้สึกคงเข้าใจความจริงไปได้มากทีเดียว เมื่อพิจารณาจากหลักฐานพระราชหัตถเลขาที่ปรากฏนี้

สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ในขณะนั้นอยู่ในภาวะล่อแหลมเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อมีกงสุลฝรั่งเศสคนใหม่คือ กาเบรียล โอบาเรต์ (M. Gabriel Aubaret) ที่มีนโยบายข่มขู่คุกคามรัฐบาลสยามตลอดเวลา ด้วยแสนยานุภาพของเรือปืน “มิตราเย” (Mitraile) เมื่อแรกเข้าสู่สยามก็เปิดช่องปืนใหญ่ข้างเรือพร้อมยิง อันเป็นการจงใจฝ่าฝืนธรรมเนียมสากลอย่างยิ่ง

ภารกิจของโอบาเรต์คือการแก้ไขสนธิสัญญาต่าง ๆ เพื่อยึดเขมรไปจากสยาม รวมไปถึงลาวถ้าเป็นไปได้ ซึ่งฝรั่งเศสได้วาดฝันไว้ว่านั่นคือเส้นทางเข้าสู่จีนทางตอนใต้ แน่แน่นอนว่าทางฝ่ายอังกฤษซึ่งขณะนั้นครอบครองจีนทางตะวันออกไว้แล้ว ย่อมเห็นถึงภัยในครั้งนี้ จึงต้องขัดขวางด้วยการช่วยเหลือให้คำปรึกษาฝ่ายสยามอย่างลับ ๆ ด้วยคำแนะนำว่า กรณีเขมรนั้นควรให้มีเอกราชสมบูรณ์ มีการกำหนดเขตแดนชัดเจน ซึ่งเป็นการ “ตีกัน” ฝรั่งเศสอย่างชัดเจน

เป็นที่ทราบกันดีว่าพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงขอความช่วยเหลือจากอังกฤษในกรณีฝรั่งเศสนี้ โดยผ่านกงสุลน็อกซ์ ซึ่งกงสุลน็อกซ์ก็ทราบดีว่าความเคลื่อนไหวใด ๆ ของตน ล้วนเป็นเรื่องละเอียดอ่อนในฐานะตัวแทนรัฐบาลอังกฤษ ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดการกระทบกระทั่งโดยไม่จำเป็นระหว่างมหาอำนาจทั้งสอง กงสุลน็อกซ์เลือกที่จะให้คำปรึกษากับทางสยามโดยไม่เคลื่อนไหวใด ๆ มากไปกว่านี้ และเสนอให้ฝ่ายสยาม “มิให้ยินยอมต่อการแก้ไขใด ๆ

No. 90 Nagorguiry Castle.
Bijripury.
29th March 1866

To
Lady Leonowens
At Eastern front of grand palace
Bangkok &c. &c.

My dear Maam!

We arrived here on night of 25th inst. in which day we have departed from home on the morning! I have shown the content of the letter written me in answer to mine, per your care, to Mr. Knox, who wrote me in answer immediately on the day before my departure from Bangkok to His Excellency Chow Phya Suriwongse S.S.N. who is with us here. His Excellency was very thankful to you for Your good help with Mr. Knox, and expected to hold conversation, privily, with him, to obtain favourable assisting, proper opinion & from him, saying that his opinions was very prudent.

We are all here in the enjoyment of good health but cannot go far distance from this mountain as the surface of sandy ground of this region upon this season was very hot from burning sun. The Siamese who are very pratised to walk with their naked sole of their feet without shoes, cannot feel on surface of ground since 10 O'clock A.M. to 3 P.M. every day. Our royal family are very regardful of you and your son Louis. We will be at home about 5th. or 6th. April next.

I beg to remain your good friend
S. S.P.P. MahaMongkut R.S.

5733 day of reign (stamped with seal)

No. 90

พระนครคีรี

เพชรบุรี

๒๙ มีนาคม ๑๘๖๖

ถึง

คุณเสี่ยวโนเวนส์

ส่วนหน้าด้านตะวันออกของพระบรมมหาราชวัง

บางกอก ฯลฯ

เชตที่รัก!

เรามาถึงที่นี่คืนวันที่ ๒๕ วันเดียวกับที่ออกจากบ้านมาตอนเช้า! ฉันได้เอาเนื้อหาของจดหมายที่เธอเขียนตอบจดหมายของฉันที่ได้ช่วยคุณข้อความที่มีไปถึง Mr.Knox ซึ่งเขาก็เขียนตอบมาถึงฉันทันทีในวันถัดวันออกจากกรุงเทพฯ มาฉันให้ท่านเจ้าคุณศรีสุริยวงศ์ ส.ส.น. (สมุหเสนาบดีผู้แปล) ซึ่งตอนนี้อยู่กับเราที่นี่ ท่านเจ้าคุณศรีสุริยวงศ์ก็ขอบคุณเธอเป็นอย่างดีเกี่ยวกับเรื่อง Mr.Knox และหวังว่าจะได้มีโอกาสสนทนาเป็นส่วนตัวกับเธอ เพื่อขอความช่วยเหลือขอความศึคเห็นที่เหมาะที่ดี และอื่นๆ จากเธอ โดยว่าข้อความศึคเห็นของเธออาจช่วยตอบฉันก็ได้

เธออยู่ที่นั่นแข็งแรงสบายดีกับทุกคน แต่ออกไปไกลจากเธอนั้นไม่ได้ ค่ะช่วยยืมตัวฉันคืนทรายของเธอนั้น ในช่วงฤดูร้อนนี้นักเพราะแดดเผา คนสยามที่ชินกับการเดินเท้าเปล่าไม่ใส่รองเท้าของแต่ ๔ โมงเช้าไปถึง ๓ โมงเย็นทุกวันไป ที่ไม่ออกทะเลที่นี้ ค่ะครอบครัวของเราว่าสักถึงเธอกับหลยส์ลูกชายของเธอมาก เราจะไปถึงบ้านราววันที่ ๕ หรือ ๖ เมษายน

ขอเป็นมิตรที่ดีของเธอ
ส.ส.พ.ป. มหามงกุฎ พระเจ้ากรุงสยาม
(ประทับตรา)

วันที่ ๕/๗/๖๓ แห่งรัชกาล

สำเนาพระราชหัตถเลขาฉบับที่ 90 (ภาพจาก ศิลปวัฒนธรรม ฉบับเมษายน 2547)

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชหัตถเลขาตอบขอบใจกงสุลน็อกซ์ในเรื่องนี้หลายครั้ง และยังมีเรื่อง “เหล่านอก” ที่กงสุลโอบาเรตได้สร้างความเดือดร้อนให้กับรัฐบาลสยามไว้ ซึ่งได้ทรงขอบใจกงสุลน็อกซ์ที่ช่วยเหลือรัฐบาลสยามในเรื่องนี้ด้วยเช่นกัน

“ข้าพเจ้าขอขอบใจอย่างยิ่งในการที่ท่านได้แนะนำช่วยเหลือเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ สมุหพระกลาโหม ในเรื่องสุราเกี่ยวข้องกับฝรั่งเศส..”

ความวุ่นวายเรื่อง “เหล่านอก” นี้ เดิมรัฐบาลสยามถือเป็นสินค้าต้องห้าม แต่ปรากฏว่ากงสุลโอบาเรตได้ทำสัญญาขึ้นลับ ๆ กับหลวงบริบูรณสุรา โดยมีสาระสำคัญในการเปิดเสรี “เหล้าฝรั่งเศส” ขึ้น อันเป็นสิทธิขาดที่กงสุลฝรั่งเศสสามารถขายได้ตามอำเภอใจ

เรื่องนี้หมอบรัดเลย์สืบทูเข้า จึงนำสัญญานั้นมาเปิดเผยต่อสาธารณชนอันเป็นการประจานกงสุลฝรั่งเศสอย่างไม่มีไว้ในหนังสือพิมพ์บางกอกกรีคอร์เดอร์ ฉบับวันที่ 1 พฤษภาคม 2408 ซึ่งมีข้อความดังนี้ “ข้อที่ 1 ว่า, เล้าฝรั่งเศสขายได้ไม่มีคัดขวางอะไร, คนที่รับพนักงานขายนั้น, อากรสูราไม่ห้ามปราม ต้องให้ขายได้ตามอำเภอใจ.”

ภายหลังรัฐบาลสยามจึงมีการคัดค้านเรื่องนี้ขึ้นด้วยความช่วยเหลือของหลาย ๆ ฝ่าย แน่แน่นอนว่า สัญญาฉบับนี้ทำให้ประเทศต่าง ๆ เสียเปรียบในทางการค้ากับสยาม เพราะสนธิสัญญานั้น จำเป็นต้องเท่าเทียมกันทุกประเทศ อังกฤษซึ่งเป็นผู้เปิดการค้าเสรีในสยามเป็นรายแรก จึงยื่นมือเข้ามาช่วยอย่างเต็มที่ รวมไปถึงหมอบรัดเลย์ ชาวอเมริกันผู้คัดค้านการตีมีสุราอย่างแข็งขัน และที่ขาดไม่ได้คือแอนนา เลซานุกการส่วนพระองค์ ซึ่ง “วิงเต็นช่วยเหลือเป็นการส่วนตัว”

ภายหลังจึงเกิดอนุสัญญากรุงปารีส วันที่ 7 สิงหาคม 2410 เกี่ยวกับ “เหล้านอก” ดังนี้

มาตรา 1 ว่าด้วยเสรีภาพในการนำเข้าและขายเหล้าอุ่นกับเครื่องดื่มหมักเช่นเดียวกับเครื่องดื่มกลั่นภายในประเทศ ซึ่งจะต้องจ่ายภาษีเข้าเฉลี่ยร้อยละ 3

มาตรา 2 การขายปลีกเหล้าอุ่นและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เจือปน จะได้รับอนุญาตก็ต่อเมื่อทางการไทยออกใบอนุญาตให้แล้ว ซึ่งทางการไทยไม่มีวันปฏิเสธได้

การได้สนธิสัญญาฉบับนี้มาต้องถือว่า “ดีกว่าไม่ได้อะไรเลย” เพราะภาษีเหล้านอกอันเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย แต่ถูกเรียกเก็บภาษีเพียงร้อยละ 3 ทั้งที่ควรจะมากกว่านี้อีกหลายเท่า และที่สำคัญ เบื้องหลังสัญญาฉบับนี้เกิดขึ้นจากการเจรจาท่องกันที่กรุงปารีสว่า สยามต้องยกเขมรบางส่วนให้ฝรั่งเศส จึงจะมีการแก้ไขสัญญาเรื่อง “เหล้านอก” ใหม่ คือสนธิสัญญาฉบับวันที่ 15 กรกฎาคม 2410 สยามต้องยกดินแดนเขมรส่วนใหญ่ให้ฝรั่งเศส เป็นพื้นที่มากกว่า 124,000 ตารางกิโลเมตร

No. 96.

Grand Royal Palace.
Bangkok.
9th February 1867

To Lady Leonowens.

My dear Maam!

I beg to inform you that Sir John (Bowring) has written me firstly on July 1865 his letter received in September that year. We have asked him for assisting us on spirit' affairs, only on August 1866. His answer was just received on February 1867. The matter which occurred with M. Aubaret since the 30th. of November and continued to 17th of January 1867 until Sir John's good intervention owing to your assistance, privily, has been settled.

I beg to remain Your true friend.

(Signed) S.S.P.P. Maha Mongkut R.S.

(no date of reign)

No. 96

พระบรมมหาราชวัง
กรุงเทพฯ
๙ กุมภาพันธ์ ๑๘๖๗

ถึง คุณเลียวโนเวนส์
เดหที่รัก!

ฉันขอแจ้งข่าวแก่เสอว่า เซอร์จอห์น (บาวริง) ได้เขียนมาถึงฉัน คราวแรกเดือนกรกฎาคม ๑๘๖๕ จศหมายนั้นได้รับในเดือนกันยายนของปีนั้น เราได้ขอให้เขาช่วยในเรื่องสุรา แต่เมื่อเดือนสิงหาคม ๑๘๖๖ คำตอบของเขาเพิ่งมาได้รับในเดือนกุมภาพันธ์ ๑๘๖๗ เรื่องที่เกิดขึ้นกับ M. Aubaret ตั้งแต่วันที่ ๓๐ เดือนพฤศจิกายน และตัดเรื่อยมาจนถึงวันที่ ๑๗ มกราคม ๑๘๖๗ จนกระทั่งเซอร์จอห์นเข้ามาใกล้เกี่ยวกับคดีความที่เซอจึงเห็นช่วยเหลือเป็นการส่วนตัวนั้น ได้ตกลงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ขอคงเป็นมิตรแท้ของเซอ
(ลงพระนาม) ส.ส.พ.ป. มหามงกุฎ พระเจ้ากรุงสยาม

(ไม่ได้ลงวันที่แห่งรัชกาล)

สำเนาพระราชหัตถเลขานับที่ 96 (ภาพจาก ศิลปวัฒนธรรม ฉบับเมษายน 2547)

เหตุการณ์นี้ไม่ต่างจากเหตุการณ์การเสียดินแดนในสมัยรัชกาลที่ 5 มากนัก คือพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเลือกที่จะ “ใช้สมอง” มากกว่า “ใช้กำลัง” ยอมเสียส่วนน้อยรักษาส่วนใหญ่ เพราะเห็นว่าไม่มีประโยชน์อะไรที่จะไปต่อกรกับประเทศมหาอำนาจ ดังความในพระราชหัตถเลขานับหนึ่งว่า

“ในเมื่อสยามถูกรังควานโดยฝรั่งเศสด้านหนึ่ง โดยอาณานิคมอังกฤษอีกด้านหนึ่ง เราต้องตัดสินใจว่าเราจะทำอะไร จะว่ายทวนน้ำขึ้นไปเพื่อทำตัวเป็นมิตรกับจระเข้ หรือว่ายออกทะเลไปเกาะปลาวาฬไว้ ถ้าหากเราบ่บ่ทองในประเทศเรา พอที่จะใช้ซื้อเรือรบและอาวุธจากประเทศเหล่านี้ พวกนี้จะหยุดขายให้เราเมื่อไรก็ได้ อาวุธชนิดเดียวซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงต่อเราในอนาคตก็คือ วาจาและหัวใจของเราอันก่อปรด้วยสติและปัญญา...”

นี่เองที่ทรงใช้สอยครูหม่อมหลายครั้งหลายหนในการเจรจาผ่อนปรน เข้าทางโน้นออกทางนี้ ซึ่งไม่ใช่งานที่พระเจ้าแผ่นดินจะทรงกระทำด้วยพระองค์เอง บทบาทของแอนนาจึงไม่ใช่เพียงแค่เป็นครูฝรั่งวังหลวง หรือเลขานุการคอยแก้ไขวาทกรรมภาษาอังกฤษให้เท่านั้น แต่ยังมีบทบาทแฝงเร้นอีก

นั่นคือ เป็นผู้นำสาร เป็นนักเจรจา และที่ทรงเคยกล่าวไว้คือเป็นสายลับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจการด้านต่างประเทศ ที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก

ดังนั้นในระยะปีหลัง ๆ ที่แอนนาอยู่ในพระราชวัง จึงมักจะเกิดข้อโต้แย้งกับ “นายจ้าง” อยู่บ่อยครั้ง ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว ซึ่งแอนนาได้ “บ่น” เรื่องเหล่านี้ไว้ในหนังสือของตัวเองคือ The English Governess at the Siamese Court โดยเฉพาะในบทที่ 27 เรื่อง My Retirement from the Palace

เนื้อความในบทนี้แอนนาบ่นถึงการที่ทำงานอย่างหนัก แต่ไม่ได้เงินเดือนขึ้น รวมไปถึงพระอารมณที่แปรปรวนตลอดเวลาของ “นายจ้าง”

“ข้าพเจ้าต้องพยายามอย่างมากที่จะทำงานมากมายให้ลุล่วงไป ตั้งแต่มาถึงสยาม, แต่ไม่เคยต้องใช้พลังแห่งความอดทนมากมายเท่ากับงานที่ต้องทำอยู่เดี๋ยวนี้เลย, คืองานสอนหนังสือ และเป็นเลขานุการส่วนพระองค์ พระอารมณก็เอาแน่เอานอนไม่ได้ และไม่ยุติธรรม

แอนนา เลียวโนเวนส์ ในวัยสาว เมื่อครั้งที่เข้ามาเป็นครูในราชสำนักสยาม

นอกจากจะบ่นเรื่องงานหนักกับ “นายจ้าง” แล้ว แอนนายังบ่นเรื่องความไม่ปลอดภัยอีกในบางตอน รวมไปถึงสุขภาพที่เริ่มไม่ค่อยดีเนื่องจากต้องทำงานอยู่ตึก ๆ ทำให้แอนนาตัดสินใจลาออกและเดินทางออกจากสยามไปในวันที่ 15 กรกฎาคม 2410 โดยไม่เคยย้อนกลับมาอีกเลย ทั้งปริศนามากมายไว้เบื้องหลังมาจนถึงทุกวันนี้

สำหรับสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้แอนนาต้องลาออก และเดินทางออกจากสยามไป จะเป็นอย่างไรที่แอนนาแถลงไว้ในหนังสือหรือจะมีสาเหตุอื่นอีกหรือไม่ วันนี้ยังไม่มีใครทราบ นอกจากคำพูดปริศนาที่แอนนาเขียนถึงหมอบรัดเลย์สหายเก่าว่า “คำว่าบางกอกเป็นคำที่น่าขยะแขยงที่สุดที่ข้าพเจ้าเคยเขียนถึงหรือกล่าวถึง”

แอนนาจบชีวิตลงที่ประเทศแคนาดา ด้วยอายุ 81 ปี พร้อมกับคำจารึกบนหลุมศพว่า

แอนนา แฮเรียต เลียวโนเวนส์ เมียอันเป็นที่รักยิ่งของนายพันตรีโทมัส โลว์น เลียวโนเวนส์ 1834-1915

หน้าที่คือเข็มทิศชี้ทางชีวิต และความรักแห่งดวงใจของเธอ สำหรับเธอ, ชีวิตย่อมงดงามและดีงาม เธอคือพรสำหรับทุกคนที่รู้จัก เป็นลมหายใจแห่งพระวิญญูณศักดิ์สิทธิ์ของพระเจ้า

ที่มา ศิลปวัฒนธรรม ฉบับเมษายน 2547

ผู้เขียน ปราบินทร์ เครือทอง

เผยแพร่ วันอาทิตย์ที่ 1 กันยายน พ.ศ.2567

https://www.silpa-mag.com/history/article_81550